

שיפור איכות הטיפול בקשישים עם שיטיון במחלקות לתשושי נפש באמצעות השימוש במגיני ירכיים כאמצעי למניעת שברים בצוואר הירך

ד"ר דורון גרפינקל, ד"ר זוריאן רדומיסלסקי, גב' סמירה ג'מאל,

גב' טלי שמואלי*, גב' רונית הר-נוי*, דר' יהושע בן ישראל*

מחלקת אבחון ושיקום והנהלה*, שהם המרכז המשולב לרפואה גריאטרית, פרדס חנה

רקע: נפילות, איבוד סידן ושיטיון נחשבות כולן כבעיות "תלויות בגיל" (AGE ASSOCIATED) ושילובם גורם לעליה התלולה בשכיחות שברים בצוואר הירך בקשישים בכלל ובתשושי נפש בפרט. לאחרונה הוכנסו לשימוש במספר מדינות מגיני ירכיים (מ"י) שמטרתם להקטין מספר השברים בצוואר הירך כתוצאה מנפילות. מ"י בנוי מחומר אלסטי חצי קשיח, קל לשימוש ולרחצה. מולבש כתחתונים מעל הטרוכנטרים במטרה להגן עליהם ולפזר עוצמת המכה לשטח נרחב, תוך הקטנת החבלה הממוקדת לטרוכנטר בזמן נפילה. במחלקות סגורות ב"שהם" מאושפזים בכל זמן נתון כמאה קשישים תשושי נפש. הוחלט לספק מ"י למטופלים אלו בהם הסיכון לנפילות ולשברים גבוה.

היפותזת המחקר הייתה כי מ"י מורידים שכיחות שברים בצוואר הירך בתשושי נפש.

חולים ושיטות: מינואר 2001 בוצעה בדיקת אחות ורופא כולל תיעוד מדויק ומעקב, בכל מטופל בו נצפתה נפילה במחלקות לתשושי הנפש. החל מינואר 2004 הוצע לכל המטופלים ללבוש מ"י.

כקבוצת הביקורת שמשו מטופלים שלא לבשו מ"י - אם לפני ינואר 2004 או עקב סירוב

המטופל/אפטרופסו ללבוש מ"י אחרי תאריך זה. חולים שתוחלת חייהם הצפויה או האמיתית פחות משה חודשים, לא נכללו בנינוח התוצאות. נופו גם חולים שהיו במעקב פחות משלושה חודשים (עם או בלי מ"י). כמשתנה בלתי תלוי התייחסנו למספר הנפילות ומספר השברים.

תוצאות: נסקרו 228 תיקי קשישים תשושי נפש שאושפזו במרכז שהם מינואר 2001 עד 31

לספטמבר 2006 ועמדו במדדי ההכללות במחקר. 149 מסך החולים (66.5%) נפלו לפחות פעם במהלך אשפוזם (ללא קשר משמעותי לגיל או מין). לאחר הפעלת מדדי הניפוי נותרו בקבוצת

המחקר 107 מטופלים שלבשו מ"י יותר משלושה חודשים, תקופה כוללת 1945 חודשים, ובקבוצת הבקורת 151 מטופלים שהיו במעקב תקופה כוללת של 3095 חודשים. 53 חולים נכללו בתחילת

אשפוזם בקבוצת הבקורת ומינואר 2004 החלו ללבוש מ"י ונכללו בקבוצת המחקר. מבלי

להתחשב ב- 53 אלו ששימשו כביקורת של עצמם, לא נמצא הבדל משמעותי בין קבוצות המחקר והביקורת מבחינת גיל, מין, מחלות רקע, ממצאי המעבדה ותרופות. לא נמצא הבדל מבחינת

שכיחות הנפילות בין לובשי מ"י לקבוצת הביקורת. מאידך, נמצאה ירידה משמעותית בשכיחות השברים יחסית לנפילות בלובשי מ"י: בקבוצת הביקורת היו 324 נפילות שהסתיימו ב- 14 שברים

(4.3%), ובקבוצת המחקר שלבשו מ"י 269 נפילות ומתוכם רק שני שברים בצוואר הירך (0.7%).

ההבדל היה משמעותי סטטיסטית ($p=0.007, \chi^2(1)=7.16$).

מסקנות: מגיני ירכיים הם אמצעי פשוט ויעיל להקטנת הסיכון לשברי צוואר הירך כתוצאה

מנפילות בחולים תשושי נפש ולמניעת הפגיעה הקשה באיכות החיים כתוצאה משברים אלו.

אין הסכמה לגבי יעילות מ"י בקשישים שאינם מאושפזים, אך ללא ספק יש לשקול אמצעי זה גם בקהילה בניסיון למנוע הסבל, המוגבלות והנטל הכלכלי - חברתי של שברים בצוואר הירך.